

A photograph of a modern garden. In the foreground, there is a lush green lawn. A wooden deck is visible on the right side. In the center, there are two white wicker chairs and a matching table. The garden is filled with various plants, including tall grasses, purple flowers, and a white-barked tree on the left. The background shows a modern building with large windows.

Ferdinand Leffler

Žijte ve své zahradě

Inspirace pro současnou zahradu

Host

Ferdinand Leffler

**Žijte ve své
zahradě**

Ferdinand Leffler

Žijte ve své zahradě

Inspirace pro současnou zahradu

Brno 2018

© Ferdinand Leffler, 2017

Cover foto © Zuzana Stiborková

Foto © Zuzana Stiborková, Mirek Kodeš,

Ferdinand Leffler, Studio Flusser, Natália Vataščinová,

basepoint, Jakub Stratil, David Veis

Illustrations © Markéta Šindlarová

© Host – vydavatelství, s. r. o., 2017 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-7491-259-7

**„HLAVNÍ PŘÍČINA TOHO, ŽE SE VÁM NEDOSTÁVÁ ODPOVĚDÍ,
SPOČÍVÁ V TOM, ŽE SE NEPTÁTE.“**

– Richard Bach

Obsah

Úvod: Každá zahrada má svůj příběh 11

MŮJ PŘÍSTUP K PROJEKTOVÁNÍ ZAHRAD

Otázky, které si kladu 15

Limity a specifika místa 17
Funkce, atrakce, zážitky 29
Atmosféra a design 47
Materiály 53
Rostliny 59

INSPIRACE

Příběhy zahrad 65

Zahrada u vily Franta 67
Malá městská zahrada 77
Lesní zahrada pro kamaráda 87
Zahrada v krajině 99
Uvolněná zahrada 109

JAK PLÁNOVAT ZAHRADU KROK ZA KROKEM

Nová zahrada 119

Co se dá změnit a s čím nemá cenu se prát 121
Zpevněné plochy a vymezení pozemku 131

Vazby na okolí 147
Praktické prvky a vysněné zážitky 151
Okamžik pravdy aneb stanovení priorit 233
Atmosféra zahrady 237
Design a detail 243
Materiály 249
Materiály stavební 249
Rostliny 257

Na závěr 270

Technické detaily & praktické rady 273

Ukázkový půdorys a nejčastěji realizované prvky 275
Technické detaily 279

Věcný rejstřík 292
Seznam vyobrazení 294

Každá zahrada má svůj příběh

Nedržíte v ruce skripta pro budoucí zahradní architektky. Tohle je kniha, ve které se vám pokusím poradit, jak můžete přistupovat ke své zahradě. Ke starší, zarostlé, kterou obýváte léta, ale i k té zbrusu nové, kde zatím nevyrostla ani pampeliška.

Rád bych vám ukázal, že funkční a příjemné prostředí si dokážete vytvořit prakticky kdekoliv. Chce to jen nadhled a nebát se klást si otázky zpříma a občas pěkně na tělo.

Aby bylo od začátku jasno, v této knize také doporučím, kdy je nezbytné obrátit se na odborníka a nepřeceňovat své síly. Právě to je podle mě důkazem vyspělosti vašeho uvažování nad architekturou zahrady i domu.

Zahrady, které vytvářím, mají vždy na prvním místě člověka. Nejprve vidím rodinu, která bude v prostoru žít, a teprve pak strukturu rostlin nebo jednotlivá vegetační patra.

Nehledejte u mě realizace, které mají sloužit na odív okolí a u kterých víc záleží na tom, co si o zahradě budou myslet kolemjdoucí. Zahrady, které vytvářím s kolegy ve svém ateliéru, nejsou potvrzením životního statusu. Musí bavit především svého majitele. Se zahradou je to podobné jako se vztahem: sice vyžaduje péči a pozornost, ale na oplátku do života přináší jedinečné prožitky, naplnění, dobrodružství, inspiraci a radost.

Ferdinand

Teď je ta správná chvíle zapomenout. Ano, zapomenout. Jestli chcete zahradu, ve které se budete cítit dobře, zapomeňte na všechny obrázky, které jste si dosud na téma zahrady prohlíželi. Zapomeňte na stromy, květiny, pergolu, designový nábytek, kamennou dlažbu i gril. Naučím vás o zahradě přemýšlet jinak, z větší výšky a s nadhledem. Není to nic složitého a bude to i zábava. V podstatě vám jen položím pár otázek, na které odpovíte. Věřím, že potom budete mít jasnější představu o tom, kudy se při rozmýšlení o konceptu své zahrady vydat.

Často o svých zahradách uvažujeme od konce. Nejdříve si vybereme doplňky, zamilujeme se do atmosféry, kterou má prostor vyzářovat. „Bude to zahrada moderní, uhlazená, nebo radši divoká, přírodní, jako u babičky na vsi?“ ptáme se jako první sami sebe. A fotky, které nás kdesi nadchly, se snažíme všemožně napasovat na vlastní pozemek. Nebojte se, i na ty přijde řada. Ale až později.

Nejdříve musíme pochopit prostor, který máme k dispozici. Pochopit, co nám nabízí, a naopak, co nám například svou polohou nebo tvarem nedovolí.

Pak přijde čas, abychom si důkladně utřídili vlastní požadavky a přání. K tomu je potřeba podniknout odvážnou, upřímnou sondu do vlastní duše. Musíme přijít nejenom na to, které praktické prvky v zahradě potřebujeme, ale také na to, čeho se nám v každodenním životě nedostává – a naše zahrada nám to možná bude umět dát.

Až budeme vědět, co všechno by na zahradě mělo být, zkusíme pro to postupně najít ta nejlepší možná místa. Konkrétní design, materiály a tvary přijdou na řadu až nakonec.

Zvu vás na dobrodružnou cestu za vaší novou zahradou.

Otázky, které si kladu

Při prvním setkání s majiteli a obhlídce pozemku se hodně ptám. Ptám se nejen obyvatel domu, ale také sám sebe, tedy spíše daného místa a všeho, co k němu patří. Zodpovězení všech dotazů je pro mě klíčem k vytvoření zahrady s neopakovatelnou atmosférou. Zde jsou otázky, které při prvních schůzkách kladu sám sobě i majitelům.

Limity a specifika místa

Vezměte si do ruky papír a tužku a zkuste si v klidu odpovědět na všechny následující otázky.

Pokud na některé zatím neznáte odpověď, nevádí, přeskočte je a vrátíte se k nim později. Možná se vám zdá, že je jich na první pohled hodně, ale uvidíte, že pro tvorbu poctivé, opravdu dobré zahrady je jejich zodpovězení nezbytné.

Než spolu začneme snít o atmosféře a splněných snech o vaší zahradě, bude vhodné zodpovědět si pár velmi praktických otázek. Alespoň nás pak už při kreativní části plánování nebudou vytrhávat z tvůrčího soustředění.

V JAKÉ NADMOŘSKÉ VÝŠCE SE POZEMEK NACHÁZÍ?

Nadmořská výška neovlivní rozhodnutí, zda a kam na pozemku umístíte dřevník či pergolu. Naznačuje však, jak dlouho se u vás přes zimu drží sníh a kolik napadne srážek. Je důležitá především při volbě rostlinného materiálu.

Více v kapitole Zpevněné plochy a vymezení pozemku, str. 131

ODKUD A JAK MOC NA POZEMEK FOUKÁ?

Sledujte směr a sílu větru. Směr napoví, kde bude v případě deště okolo domu padat hodně vody a kde naopak zůstanete ve srážkovém stínu. Nepříjemný vítr je možné částečně utlumit vhodnou výsadbou, případně paravánem nebo větrolamnou stěnou uvnitř pozemku.

VEDOU PŘES ZAHRADU INŽENÝRSKÉ SÍŤE NEBO OCHRANNÁ PÁSMA?

Ochranná a bezpečnostní pásma mohou mít na umístění všech prvků v zahradě – stavebních i rostlinných – rozhodující vliv, proto je potřeba zjistit si o těchto nařízeních předem co nejvíce informací. Pozor na vodovod, kanalizace, elektřinu, plyn, sdělovací kabely aj. Dále je dobré si zjistit, jestli v místě platí nějaké vyhlášky (např. památková rezervace). A v neposlední řadě vnímejte to, co poskytuje okolní příroda (les, chráněná území, vodní zdroje aj.).

Pokud máte realizaci zahrady ještě před sebou, dejte si pozor na existující rozvody elektřiny a vody přes pozemek.

↑ V prostoru zahrady nakonec nejlépe funguje jednoduchá geometrie, která se z výšky může zdát banální. Věřte, že o dynamiku se spolehlivě postarají rostliny na záhonech.

JAK SE V MÍSTĚ DRŽÍ VODA?

Pokud se nepotýkáte s extrémně podmáčeným terénem, není téma vody pro tvorbu zahrady nijak limitující. Podmáčený pozemek je však třeba oddrenážovat. (Tipy najdete na straně 280.) To lze ovšem jen v případě, že máte kam vodu svést. Pokud se vaše zahrada nachází v dolíku, vysoká podzemní voda je prostě realita, se kterou je třeba počítat zejména při výběru konkrétních rostlin. Přes nejchoulostivější místa také nepovedeme cesty, nenaplánujeme sem ani žádná intenzivnější sezení. Pokud to nejde jinak, pobytové místo můžeme navrhnout na vyvýšené konstrukci typu dřevěného mola apod.

JAKÁ JE NA POZEMKU PŮDA?

Kvalita půdy na pozemku je zásadní téma. Za kultivaci se nám nechce platit, protože tato investice není v zahradě příliš vidět. Ale pozor, jen na první pohled. Všimněte si zahrad, které byly založeny, aniž by se o půdu pečovalo; často jsou to bezduché developerské počiny, kde stromy a keře doslova skomírají.

Především se snažte co nejvíce chránit ornici, kterou tvoří většinou dvacet až třicet centimetrů vrchní vrstvy zeminy. Uložte ji stranou a nemíchejte s podorničím. Aby si skrývka zachovala všechny své vlastnosti, je potřeba ji dobře skladovat!

Více v kapitole Technické detaily: Skrývka a uložení ornice, str. 280

Pokud si všimnete, že na pozemku nic neroste, doporučuji nechat provést v nejbližším výzkumném pedologickém ústavu test půdy. Půda je buď „mrtvá“, bez živin, nebo může být kontaminovaná. Obojí bude před založením zahrady nezbytné řešit.

Více v kapitole Technické detaily: Kultivace půdy, str. 289

JAK JE DŮM NA POZEMKU USAZEN Z HLEDISKA PROSTORU?

Většina lidí považuje za zahradu jenom hlavní obytný prostor pozemku (nejčastěji bývá za domem). Ale dům přirozeně rozděljuje pozemek na vícero ploch. I malé úzké části před obydlím a vedle něj jsou nesmírně důležité a nabízejí více než jen tranzitní funkci. Oproti ústřední části zahrady mají tyto prostory jiný poměr slunce a stínu a v letních vedrech mohou dobře posloužit třeba jako malý pokojíček s lavičkou. Protože nejsou „hned na očích“, můžete je využít také jako místo pro sušák na prádlo nebo dřevník se špalkem a sekerou.

← Suché kamenné zídky nemusí mít jen funkci technickou, velmi dobře v zahradě působí i jako nenucená dekorace prostoru a příležitostné sezení.

↓ Při navrhování směru cesty v prostoru mějte na paměti nejen přechod z bodu A do bodu B, ale vnímejte také výhledy, které se vám budou cestou otevírat.

JAK JE DŮM NA POZEMKU USAZEN Z HLEDISKA VÝŠEK?

Osobně mám zahrady ve svahu velmi rád, nabízejí členitost a zákoutí, která v rovinatých zahradách bývají během na podstatně delší trať.

Pokud se zahrada nachází na rovinatém pozemku, nesnažte se prostor za každou cenu rozčlenit „muldičkami“, které nakonec vždy vypadají uměle. Modelaci řešte raději zídkou, dlouhými pobytovými schody nebo suchou zídkou. Výškovou dynamiku zahrady můžeme vytvořit také zelení, dobře fungují větší skupiny různě vysokých stromů a keřů. Je-li pozemek výrazněji svažité, doporučuji rovnání pozemku opravdu jen v obytných částech zahrady. Zbytek prostoru raději nechte přirozeně zvlněný. Terasování celého pozemku bývá zbytečně finančně náročné a v kontextu s okolím vypadá nepřírodně.

JAK SE ZAHRADOU POHYBUJE SVĚTLO A STÍN?

Odpověď na tuto otázku také nepodceňte. Putování slunce a stínu zahradou během celého dne i v průběhu roku jsou základní limity při výběru rostlin i míst pro jednotlivé obytné funkce v zahradě. Všimněte si, jak do světla zasahují i stromy a domy ze sousedních pozemků. Pokud máte čas, proveďte pozorování alespoň čtyřikrát do roka, tedy v každém ročním období. Ve své zahradě přece chcete žít celý rok.

KUDY A JAK SE VYCHÁZÍ Z DOMU NA ZAHRADU?

Pohodlné propojení domu se zahradou musí být samozřejmostí. Východy z domu na pozemek bývají často dané. Pokud však váš dům příjemné propojení na zahradu dosud nenabízí, dopřejte si odstup a nadhled při promýšlení nových variant. Také nezávislý architekt leckdy přinese do zažitého chování nečekané nápady, které dokážou život v domě výrazně pozitivně pozměnit. Za ta léta, co se projektování zahrad věnuji, jsem už své klienty přesvědčil o nejednom nově probouraném okně nebo dveřích směrem do zahrady.

KUDY VEDOU K DOMU PŘÍSTUPOVÉ CESTY Z ULICE?

Posunutím pozice vrátek v plotě je možné změnit směr a tvar cesty ke vstupním dveřím do domu. Platí zde totéž co v předchozím odstavci. Zkuste na chvíli zavřít oči a představit si, že máte možnost vytvořit vchody úplně znovu, že můžete stávající situaci zcela zrušit, a pokud bude navrhované řešení praktičtější a přívětivější, jděte do toho. Vždyť po té cestičce budete chodit každý den!

↑ Stinné zahrady nabízejí jedinečné kouzlo a tajemno.

↑ Myslete na každodenní pohledy z domu směrem do proměnlivé zahrady. Když se návrh povede, nikdy se vám tento obraz neokouká.

NABÍZÍ POZEMEK NĚJAKÉ VÝHLEDY, KTERÉ STOJÍ ZA TO PODPOŘIT?

Pokud je ze zahrady nebo oken pokojů krásný výhled na vzdálený horizont nebo věž kostela, pak takové panoráma podpořte, nezakrývejte ho stavbou ani bujnou zelení.

Vyplatí se však neztrácet kontakt ani s obyčejnějšími vyhlídkami – na pěkný sousední dům nebo košatou třešeň přes ulici.

ČEMU SE CHCEME OTEVŘÍT?

Otevřenost versus potřeba soukromí je při projektování zahrady zásadním tématem a jejich pečlivé zvážení povede k vysněnému cíli, kdy se v zahradě budete cítit opravdu příjemně.

Možná vás obtěžuje už to, že sousedé vidí, jak ráno na terase popijíte kávu. Nebo chcete být sami, když se odpoledne opalujete na lehátku? Podle vašich odpovědí se dají zintenzivnit případná clonění, eventuálně přeorganizovat jednotlivé zelené pokojíčky v zahradě. Víím, že je to citlivé téma, obzvláště pokud máte se svými sousedy přátelské vztahy; jestli tedy nechcete s vedlejším pozemkem ztratit kontakt, ale soukromí v zahradě je pro vás skutečně zásadní, postavte plný plot, ale nechte v něm „komunikační sousedské okénko“.

ODKUD JE POHLED NA DŮM A ZAHRADU NEJHEZČÍ?

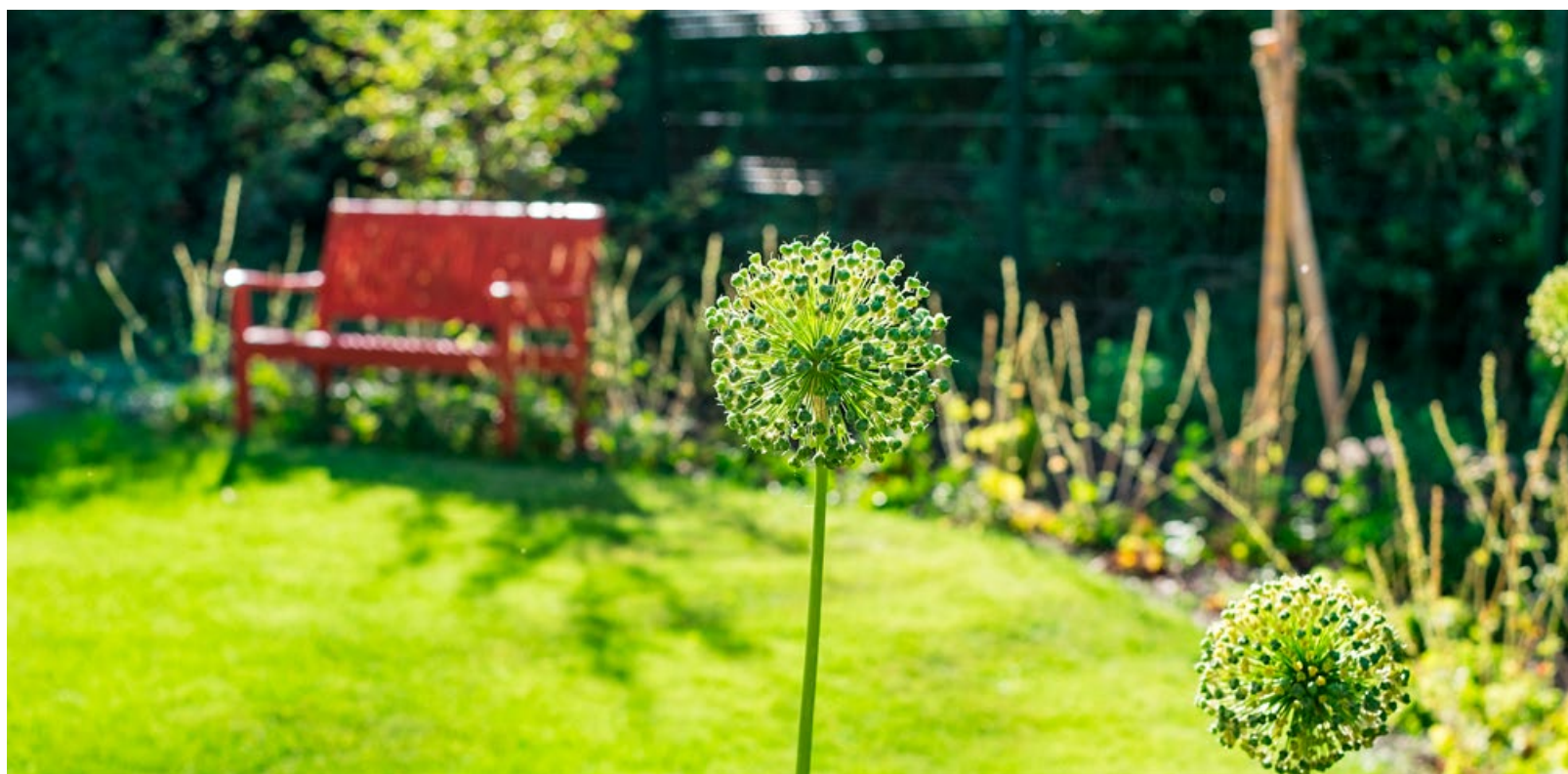
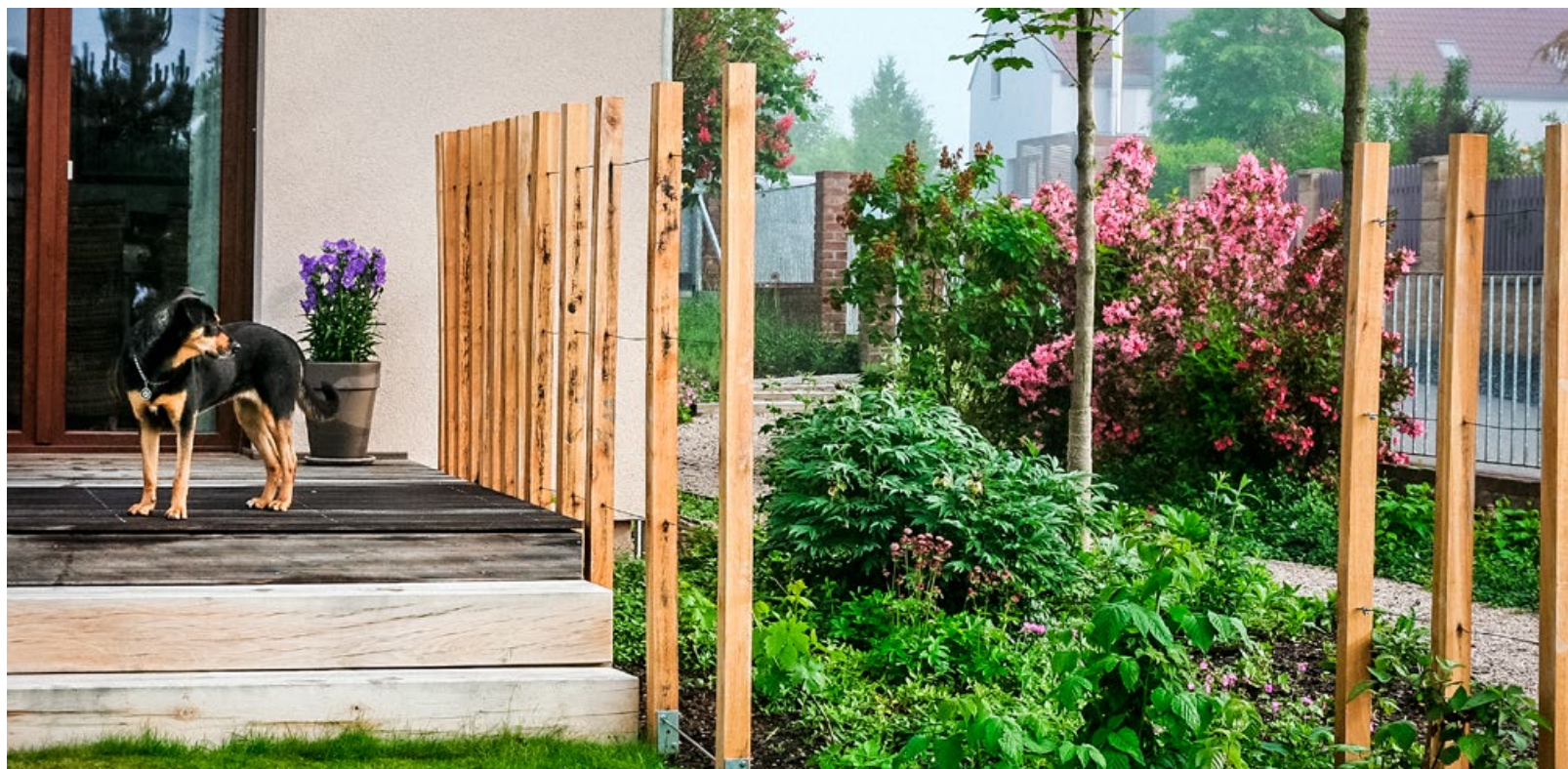
Většina lidí si kupuje dům kvůli výhledům ven, do zahrady, ale je dobré si uvědomit, že existuje i krásný výhled směrem zpátky na dům ze zahrady. Najděte si místo, odkud je pohled na vaše obydlí i zahradu nejhezčí, a tam si naplánujte třeba jen malé posezení. Taková vyhlídka vás bude těšit každý den, stejně jako sledování proměn zahrady v průběhu ročních období.

PROMÍTÁ SE FUNKCE POKOJŮ I VEN ZA OKNA?

K jednotlivým místnostem v domě navrhnete adekvátní plochy i v zahradě, zejména tehdy, když jsou interiéry se zahradou fyzicky propojeny. K obývacímu pokoji či jídelně, kde tráví čas celá rodina, vybudujte aktivní zóny i venku. Naopak k ložnicím a pokojům, kde je žádoucí klid, si naplánujte skromná ambientní posezení.

Vůči ruchům a hluku okolí jsme individuálně citliví.

I když naše ulice není příliš frekventovaná, pocit zabydlenosti dodá prostoru i jen náznak soukromí. Někdy stačí postavit jednoduchý paraván s lanky a nechat ho porůst chutnou vinnou révou. Zamyslete se a možná se vám povede nečekaně zobytnit různorodé prostory okolo vašeho domu. Vůbec nevádí, že si na ně sednete jen párkrát do roka. Je příjemné vědět, že je máte.

KDE MAJÍ SOUSEDÉ NA ZAHRADĚ POBYTOVÉ ZÓNY?

Pokud na zahradě trávíte čas výrazně jinak než vaši sousedé, je dobré s tím při plánování zahrady počítat a při projektu dbát na jednoznačné odclonění pozemku – pevnou stěnou nebo hustým živým plotem.

CO NARUŠUJE SOUKROMÍ V ZAHRADĚ?

Pocit soukromí zkoumejte nejen z úrovně zahrady, ale i o podlaží výše, z oken v patře. Rozmyšleným umístěním stromů se odcloňte od vedlejších pozemků i od pohledů z vyšších poschodí sousedních domů.

JAKÉ RUCHY PŘICHÁZEJÍ Z OKOLÍ?

I hluk, který na zahradu doléhá, se během dne i v průběhu celého roku mění. Všimněte si, které konkrétní ruchy vás nepříjemně dráždí – auta, město, sousedovic uštěkaný pudl nebo tradiční víkendová cirkulárka místního kutila?

Nezapomínejte, že zvuk se nese i nad vašimi hlavami. Na nejexponovanější místa použijte pevnou stěnu. Jako skvělá hluková clona výborně poslouží i zvuk padající vody poblíž místa, kde rádi sedáváte.

↑ Když oplocení nestačí, nebojte se uvnitř zahrady budovat pevné stěny; v kombinaci s vybranou texturou doprovodných rostlin poslouží i jako pěkný designový doplněk.

Funkce, atrakce, zážitky

Už jsme se seznámili s prostorem a pochopili jeho vazby na okolí. Nyní přichází na řadu příjemná a zábavná část přemýšlení o zahradě – začneme snít. Budu se ptát přímo a vy zapomeňte na jakákoliv omezení. Cílem této kapitoly je otevřít všechna dvířka vaší duše a pokusit se nezapomenout na žádnou drobnost, která by vám mohla zpříjemnit a naplnit život. Jistě, na vaši zahradu se možná nevejde úplně všechno, po čem toužíte, ale nakonec spolu vybereme to nejdůležitější. Nechte každého člena domácnosti bez ostychu vyslovit, co by mu zahrada měla do života přinést. Dovolte si všichni snít a sepište si svůj *garden wish list*.

KDO VLASTNĚ BUDE NA TÉTO ZAHRADĚ ŽÍT?

Do úvah o budoucnosti své zahrady zapojte pokud možno všechny členy domácnosti. Tím docílíte toho, že ji všichni přijmou za svou a budou ji mít opravdu rádi.

Pokud máte například spoustu dětí nebo spoustu zvířat, potřebujete zahradu odolnou a bezpečnou. A pokud s vámi prostor užívají i vaši starší rodiče, zase je třeba myslet na to, aby se jim po zahradě pohodlně chodilo.

JAK DLOUHO PLÁNUJEME ZAHRADU UŽÍVAT?

V posledních letech často navrhuji zahrady, na kterých se zadavatel zdrží sotva pár let. Taková zahrada má samozřejmě svá specifika, projekt se orientuje především na přítomnost – před dlouhodobými plány má přednost aktuální potřeba soukromí, radost a obytno zajistí několik pěkných květináčů a kvalitní nábytek, který je možné vzít s sebou na další životní štaci.

Většina z nás si ale buduje zahradu jednu, na celý život. Ani tehdy však není třeba ctít schválený koncept napořád. Z masivních konstrukcí, které dnes slouží jako opora dětských prvků, může být za pár let venkovní posilovna, případně dělicí stěna protkaná lanky a popínavou zelení.

↑ Nebojte se schodů, které vedou na terasu nebo z ní. Udělejte je pohodlné a z přívětivého materiálu, kterého je radost se dotýkat. Spojující široké dřevěné schody bývají k posezení oblíbenější než samotný nábytek.

Jak chtějí trávit čas na zahradě jednotliví členové domácnosti?

Zahrady se dají rozdělit na užitkové, odpočinkové a takové, které jsou určené pro aktivní trávení volného času. Často chceme propojit všechny funkce dohromady, v tom případě je třeba jen pečlivěji zorganizovat prostor. O zahradě uvažujte stejně jako o bytu. Obytnou místnost si naplánujte blízko kuchyně, „dětské pokoje“ a „ložnice“ naopak do klidnější části pozemku.

KAM S TERASOU?

Pokud se dá na terasu vstoupit z domu, může mít podlahu ve stejné výšce jako přiléhající pokoj v interiéru. Tak to mám rád. Pro čtyřčlennou rodinu doporučuji plochu minimálně 3 x 4 metry, ale vždy raději více. Oprostěte se však od klišé, že terasa musí být nalepená na dům. Takové umístění často znamená terasu zastíněnou nebo bez výhledů do zahrady či okolí. Věřte mi, že těch pár kroků dál od domu, kterými získáte příjemnější prostor k oblíbenému posezení, za to stojí. Navíc nebudete z oken obýváku hledět přímo do zahradního nábytku, ale třeba do rozkvetlých trvalkových záhonů.

BAVÍ VÁS VENKU VAŘIT?

Pro venkovní vaření a stolování se nabízí mnoho variant – ohniště, pergola s venkovní kuchyní, udírna, pec na pizzu, přenosný gril nebo třeba jen přenosné ohniště... Zvažte, jak často, pro kolik lidí a na čem byste nejraději vařili. Pro grilování čtyřikrát za sezonu nepotřebujete venkovní kuchyni all inclusive. Pokud vás ale baví stát se šéfkuchařem každý víkend, vyplatí se vám investice do dobře vybavené zastřešené kuchyně s větším přípravným pultem.

MILUJETE POHLED DO OTEVŘENÉHO OHNĚ?

Pak vybírejte z různých možností ohnišť a venkovních krbů, případně grilů s otevřeným ohněm.

← O zahradě přemýšlejte jako o prostoru, který vám dokáže nabídnout něco, co se vám do domu nevejde nebo prostě nehodí. Je libo pec na pizzu, saunu, pétanquové hřiště, terč pro střelbu lukem nebo venkovní kino? To všechno a ještě mnohem více vám zahrada umí dát.

↓ Připravte svým dětem posezení, které bude patřit jen jim, a pak už je nechte, ať si tu nejlepší zábavu vymyslí samy.

Neoddělujte od sebe jednotlivé funkce a prvky v zahradě.

Jeden ze zeleninových záhonů může patřit dětem k prvním pokusům s pěstováním, na trampolíně si občas rádi zadovádějí i dospělí a cesta ke kůlně se pro všechny stane sladkou jahodovou stezkou.

MÁTE CHUŤ NA JEDLOU ZAHRADU?

Sepište si všechny druhy ovoce a zeleniny, které byste v průběhu roku na zahradě rádi uzobávali a sklízeli, a také se zkuste zamyslet nad jejich množstvím. Někomu stačí dva vyvýšené záhonky na jahody a pár bylinek, jiný pustí ovocné stromy či keře do každé části zahrady a pařeniště nebo skleník jsou pro něj splněným snem.

DOVEDETE SI PŘEDSTAVIT, ŽE VE SVÉ ZAHRADĚ BUDETE OBHOSPODAŘOVÁVAT PĚKNÝ SKLENÍK?

Doby, kdy byl skleník estetickou ostudou zahrady, jsou dávno pryč, současný trh nabízí i opravdové klenoty. Skleníky s precizně zpracovaným rámováním, v kvalitních materiálech a barvách, na jaké si jen vzpomenete, sluší každé zahradě.

CO BY SI NA ZAHRADĚ PŘÁLY MÍT VAŠE RATOLESTI?

Zeptejte se jich a prosím vás, nic jim předem nezakazujte. Malého vědce stejně nepředěláte v neunavitelného sportovce a naopak. Také doporučuji prozkoumat, které herní prvky jsou na veřejných hřištích v blízkém okolí, abyste je zbytečně neduplikovali. Obecně se mi vyplácí nabízet dětem spíše příležitosti pro hru a dobrodružství než konkrétní prvky s předem danou náplní. Dětská klubovna může jednou sloužit jako zázemí pro piráty, jindy jako škola pro princezny nebo kuchyňka. Nemusíte mít doma 6 x 4 metry lezecké stěny, daleko zajímavější jsou různě zavěšené provazy na pergole nebo starém ořešáku.

KTERÝM SPORTOVNÍM AKTIVITÁM DÁVÁTE NA ZAHRADĚ PŘEDNOST?

Nejprve si ujasněte, co opravdu chcete na zahradě dělat a jak často. Pokud si vaše děti potřebují každý den zahrát fotbal, vyplatí se vám vyčlenit tomu na zahradě volný prostor. Pokud si občas chcete dopřát volejbal, jindy pétanque a někdy zase vytáhnout pingpongový stůl, stačí si jen vytipovat dostatečně velký rovinný plácek, který budete zaplňovat podle aktuálních preferencí a ročního období. U některých aktivit (jako je například venkovní posilovna nebo jóga) zvažte potřebnou míru soukromí.

PŘÁLI BYSTE SI NA ZAHRADĚ NĚJAKÝ VODNÍ PRVEK?

Voda v zahradě je nesmírně přitažlivá. Dodává místu nenahraditelnou atmosféru a navíc tlumí hluk z okolí. Nemusí to být technologicky, finančně ani prostorově nákladná realizace typu luxusní fontány, někdy stačí jen obyčejná pumpa nebo mísa z ocelové pásoviny, do které občas zaprší.

Více v kapitole Praktické prvky a vysněné zážitky:
Vodní prvek, Bazén a Jezero, str. 205–217

CHCETE SE NA ZAHRADĚ OSVĚŽIT, NEBO PŘÍMO KOUPAT?

Připusťte variantu, že vodní plocha v zahradě nemusí být velká nádrž na patnáct temp, ale stačí menší ochlazovací bazének nebo sprcha. Dále zvažte, jestli si přejete mít přírodní, nebo chemicky ošetřovanou vodu.

Pokud jste se rozhodli pro zastřešený bazén, uvažujte o tomto prvku při jeho umístování v zahradě jako o zastřešeném objektu, tak totiž bude po většinu roku působit. Jezeru bude potřeba věnovat větší péči, zato je krásné celý rok a voda v něm je voňavá a chutná.

Koupací jezero můžete na rozdíl od bazénu využívat celoročně.

V létě ke koupání, v zimě coby ochlazovací bazének při saunování a na jeho zamrzlé ploše se děti naučí bruslit. Je třeba ale pamatovat na to, že oproti bazénu se voda v něm nedá přehřívát. Vodní plochu rád přitáhnu až k domu – a z obyčejného domu je rázem dům nad jezerem.

